

Izvorni znanstveni rad
UDK 94/99 (497.5 Međimurje) "6"- "13"
Primljeno 2016-12-05
Prihvaćeno za tisak 2017-01-09

CRTICE O MEĐIMURSKOM SREDNJOVJEKOVLJU

Ivan Srša, Zagreb

Sažetak

U tekstu se prate tragovi šture srednjovjekovne povijesti Međimurja od sredine 7. do prve polovice 14. stoljeća. Analiziraju se imena Štrigove i Čakovca, te poistovjećivanje Štrigove sa Stridonom, rodnim mjestom sv. Jeronima.

Ključne riječi: Međimurje; Štrigova; Sveti Jeronim; Čakovec, castra Strigow et Chaakturnya

UVOD

Međimurje je prostorna cjelina najvećim dijelom omeđena njegovim prirodnim *granicama* – rijekama Murom i Dravom; nasuprot bregovitoj zapadnoj međi definiranoj vojnim putem i političkim pregovorima (*frontiere*).¹ Taj trokutasti završetak međuriječja Mure i Drave izgledni je prirodni završetak ranosrednjovjekovnog najistočnijeg dijela prostora Karantanije (*Carnutum, Carantanum*),

¹ Baramova, Maria (2010.): *Border Theories in Early Modern Europe*. EGO, European History Online – „Turning to the question of semantics and the historical development of the term “border”, we note that etymologically the terms *granica* (Slavic languages), *frontier* (English), *Grenze* (German), *frontière* (French) and *frontera* (Spanish) signify political frontiers between states. The meanings of these words evolved over time with the changing concept of “frontier”. The expressions *frontière* and *Grenze* in the modern sense of frontier began to appear only in the late Middle Ages. As late as the fifteenth century, the term *frontier* began to acquire the meaning “front part of an army”. In the same way, the French *frontière* signified a military border, as distinct from the more civil concept of *limites*. The term only began to be used in the modern sense of “frontier” in the fifteenth century. In the sixteenth century, there was a further semantic shift in the use of the word “frontier” in the European context. The etymology of the Slavic word *granica* is “edge” or “end” of something.” <http://ieg-ego.eu/en/threads/crossroads/border-regions/maria-baramova-border-theories-in-early-modern-europe> (12.5.2016.).

koja se velikim dijelom prostirala upravo između tih dviju rijeka. Već od druge polovice 7. stoljeća kad Pavao Đakon (*Paulus Diaconus*) spominje u Karantanijski slavensko stanovništvo (664.),² u njezinu je sastavu bilo i Međimurje.³

U Jeronimovo doba istočna granica *Norika* bila je zapadnije od Ptuja (*Petovio*) i Beča (*Vinndobona*), na jugu je počinjala na Savi, a na sjeveru završavala na Dunavu. S njezine istočne strane do Drave je bila *Savija*, a od Drave do Dunava *Panonija Prima*. Tijekom ranog srednjovjekovlja, ta je granica pomaknuta prema istoku i ustalila se na današnjim granicama Slovenije i Hrvatske, Slovenije i Mađarske, te Austrije i Mađarske. Pomak prema istoku zbilo se s Franačkim osvajanjem Panonije potkraj 8. stoljeća (796.) i odonda ta je granica niz stoljeća bila izvor prijepora nerijetko rješavanih i silom.

ZAPADNA GRANICA (*PAEN*)*ĪNSULAE MURO-DRAVANAE*

Franačko osvajanje

Pripajanje Karantanijske Franačkom carstvu (745.) nastavljeno je pokrštavanjem njezina stanovništva, a do Franačkog osvajanja Panonije (796.) taj je proces, prema svemu sudeći, proveden i na prostoru Međimurja. Naime, novija istraživanja daju naslutiti da je zapadna granica Avarskog teritorija i u njegovu najkasnijem razdoblju (8. st.) sezala samo do ušća Mure i Drave.⁴

Za Karla Velikog Drava je određena granicom među dvjema nadbiskupijama (811.): prostor južno od Drave pripao je Aquilejskoj, a sjeverno od Drave Salzburškoj nadbiskupiji. Franačko carstvo pola stoljeća nakon osvajanja Panonije (791.) Verdunskim je sporazumom (843.) podijeljeno na tri dijela, pri čemu je Međimurje pripalo Istočnoj Franačkoj kraljevini (*regnum Francorum orientali-um*) i pripojeno Donjoj Panoniji (*Pannoniae Inferior*).

Bivšem nitranskom vojvodi Pribini (*Priwina*), krštenom u crkvi sv. Martina u *Traimaueru*, godine 846. kralj Ljudevit Njemački (*Ludwig der Deutsch*) zbog

² Paulus Diaconus (1907.): *Historia Langobardum*. (V. knjiga, XXII. i XXIII. poglavlje) – History of the Langobards. By Paul de Deacon. Philadelphia, 1907., 230.

³ Srša, Ivan (1994.): *Međimursko srednjovjekovlje*. "Kaj", 2-3, 63.-73.

⁴ Szőke, Béla Miklós (2003.): *The late Avar period*. "Hungarian archaeology at the turn of the millennium". Budapest, 308.-312. i zemljovid na str. 282.

⁵ Szőke, Béla Miklós (2001.): *Mosaburg/Zalavár during the Carolingian period*. "Paradisum plantavit". Pannonhalma, 573.-580. – Szőke, Béla Miklós (2003.): *The Carolingian period*. "Hungarian archeology at the turn of the millennium". Budapest, 312.-316.

zasluga je darovao zemlje oko rijeke Zala (*Sala*) u jugozapadnoj Panoniji.⁵ Stvorivši kneževinu naseljenu pretežito Slavenima koja je obuhvatila prostor između rijeka Rábe, Dunava, Drave i Mure, Pribina je dao pokrstiti stanovništvo i sagraditi brojne crkve⁶ koje je posvećivao salzburški nadbiskup Liupram (836.-859.).⁷ Sjedište biskupije Pribinine kneževine, koja je pripadala nadbiskupiji u Salzburgu, bilo je u Steinamangeru (*Savaria*). Pribinu je naslijedio sin Kocelj (*Kozel, Chesil*) pod čijim vodstvom kneževina opstaje do 876.

Čini se da je nakon te godine Donja Panonija nakratko ponovno potpala pod izravnu vlast Istočnog Franačkog kraljevstva (*Regnum Francorum orientaliū*), a nakon krvavog rata između Arnulfa Koruškog (*Arnulf von Kärnten*) i Svatopluka (882. - 884.) prostorom nekadašnje Pribinine i Koceljeve kneževine zagospodarila je Velika Moravska (884. - 894.). Godine 900. Mađari osvajaju istočni dio Bavorske, a 902. i Veliku Moravsku. Sve do 955. i njihovog katastrofalnog poraza kod Augsburga, svoje su pljačkaške pohode usmjeravali najvećim dijelom duboko prema europskom zapadu, sve do Atlantskog oceana.⁸

U drugoj polovici ili najkasnije potkraj 9. stoljeća, kako je rasla opasnost od provale poganskih Mađara, u Međimurju su uz rijeku Muru utemeljene tri od četiri međimurske župe posvećene franačkom svecu Sv. Martinu. Njihov granični položaj s južne strane Mure svjedoči da su ta mjesta bile obrambene točke na kojima se za Franaka kontrolirao prijelaz na njezinu sjevernu obalu.⁹ Te se župe spominju u popisu župa zagrebačke biskupije u 14. stoljeću (1334.) i u popisu s početka 16. stoljeća (1501.): Sv. Martin na Muri (*Sancti Martini*, 1334.; *Sancti Martini superioris*, 1501.), Mursko Središće (*Sancti Martini*, 1334.; *Sancti Martini in Zredysche*, 1501.) i Podturen (*Sancti Martini in Thurren*).¹⁰ Tragovi franačkog utjecaja u Međimurju također se ogledaju i u imenu sv. Marije Magdalene, svete čije su relikvije u drugoj polovici 8. stoljeća prenesene u benediktinsku opatiju Vézelay (745.¹¹ ili 769.¹²). Njoj je posvećena štrigovska župa (*sancte Marie*

⁶ U središtu kneževine (*Blatnograd, Mosaburg*) Pribina je sagradio i crkvu sv. Ivana Krstitelja u kojoj su pokopani ostaci mučenika Adrijana (*Hadrian*). Još je šesnaest crkava dao sagraditi izvan grada (*foris civitatem*), a njegov sin Kocelj dao je sagraditi daljnjih dvanaest crkava.

⁷ GCatholic.org, *Metropolitan Archdiocese of Salzburg*. <http://www.gcatholic.org/dioceses/diocese/salz0.htm> (12.6.2016.)

⁸ Pál, Engel, (2001.): *The Realm of St Stephen*. New York, 12.-15.

⁹ Ovakvo tumačenje položaja triju pograničnih župa posvećenih sv. Martinu vjerojatnije je negoli da su one nastale kao rezultat širenja kulta toga sveca iz Mađarske. Srša, Ivan (1994.), nav. djelo, 70.-73.

¹⁰ Rački, Franjo (1872.): *Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine*. "Starine JAZU", knjiga IV, Zagreb, 226. – Buturac, Josip (1984.): *Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine*. Starine JAZU", knjiga 59, Zagreb, 102.-103.

¹¹ St. Mary Magdalen: <http://www.newadvent.org/cathen/09761a.htm> (3.4.2016.)

¹² Voragine, Jacobus de (1995.): *The Golden Legend*. I. Princeton, 374.-383.

Magdalene de Strigo). O franačkoj prisutnosti na tlu Međimurja svjedoči i dosad najupečatljivije arheološko nalazište u nekropoli kod Preloga.¹³

Njemački kralj i car Svetog Rimskog Carstva Otto II. (967.-983.) odvojio je godine 976. od istočnog dijela Bavarskog vojvodstva (*Herzogtums Bajovaria*) pogranične predjele uz granicu s Ugarskom i osnovao nekoliko pokrajina: sjeverno i južno od Dunava, *marchia Orientalis* (*Marchia Austriae, Ostarrichi*), a južnije od nje *ducatus Carantana* (*Herzogtum Kärnten*) u sklopu koje su bile *marchia Carantana* (*Steiermarc*), *marchia Carniola*, *marchia Souna*, *Histria* i *marchia Verona*. Nakon smrti Henrika III (989.), posljednjeg vojvode iz dinastije Luitpold, *ducatus Carantana* ponovno dolazi u ruke carske Otonske dinastije.

Međimurje i Ugarsko Kraljevstvo oko 1000.

Prema suvremeniku Thietmaru Merseburškom car Svetog Rimskog Carstva Otto III. (983.-1002.) dao je ugarskom kralju Stjepanu I. „krunu i blagoslov“, na osnovi čega se implicira da je Stjepan I. bio carev vazal. Ta pretpostavka podupire se činjenicom da je Stjepan I. kao simbol svoga autoriteta koristio kraljevski lanac (*lancea regis*) koji je Otto III. dao njegovu ocu Gézi.¹⁴

Osnivanjem brojnih županija kralj Stjepan I. unificirao je teritorijalnu organizaciju kraljevstva, a također mu se pripisuje osnivanje dviju nadbiskupija s deset biskupija.¹⁵ Međutim, za veszprémsku biskupiju koja je osnovana oko godine 1009., kao osnivačica spominje se i kraljica Gizela, kćerka Henrika II. (*Heinrich „der Zänker“*) vojvode Bavarske i Karantanije, s kojom se Stjepan I. oženio oko godine 995./996. Da je kraljica Gizela doista mogla biti osnivačica Veszprémske biskupije upućuje podatak da je od najranijih vremena veszprémski biskup imao pravo kruniti kraljicu i biti njezinim savjetnikom,¹⁶ a u prvoj polovici 13. stoljeća, u sporu oko međimurskog posjeda “Vizmić” (*Wezmech, Vyzmich*), navodi se da je kraljica Gizela posjed darovala Veszprémskoj biskupiji još prilikom njezina osnivanja.¹⁷

¹³ Kalšan, Vladimir (2006.): *Međimurska povijest. Čakovec*, 18.-19.

¹⁴ Pál, Engel (2001.): nav. djelo, str. 28.

¹⁵ Pál, Engel (2001.): nav. djelo, str. 42.-43. - Esztergom, Eger, Kalocsa, Csanád, Várad, Erdély, Pécs, Veszprém, Vác i Győr. - Abkarovits Endre: *The formation of the hierarchy of the medieval church in England and Hungary*. http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari/Abkarovits.pdf (16.4.2016.)

¹⁶ Dioceze of Veszprem, <http://www.catholic.com/encyclopedia/dioocese-of-veszprem> (12. 4. 2016.)

¹⁷ Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije (Dalje: DZ.). Svezak III. Zagreb, 1905., str. 375.-378. „...terram ecclesie sue nomine Wezmech a prima fundatrice ecclesie sue regina Gysla donatam que est inter Drawam et Muram citra portum Worosd ...“ – Horvat, Rudolf (1993.): *Poviest Međimurja*. Zagreb, 1944. (Pretisak: Čakovec 1993.), 11.-12.

Veszprémska biskupija bila je sufragana nadbiskupije Esztergom,¹⁸ a u vrijeme osnivanja pored Veszprémske pokrivala je i županije Fejér, Visegrád i Kolon. Sve navedene županije koncentrirane su od Balatona do Dunava (Veszprém, Fejér i Visegrád), a županija Kolon, koja je to ime zadržala vrlo kratko, čini se da se na njih nadovezivala s druge strane Dunava.¹⁹

Posjed "Vizmić", koji se prostirao uz rijeku Dravu između Varaždina i Otoka, čini se da je bio samo dio miraza²⁰ kraljice Gizele koji je uoči vjenčanja sa Stjepanom I. dobila od svoga oca, karantanskog vojvode (*Herzog von Kärnten*). U doba osnivanja nadbiskupija i biskupija početkom 11. stoljeća na prostoru uz zapadnu i jugozapadnu granicu Ugarske, za županije Vas, Zala i Somogy ne spominje se pripadnost ni jednoj od novo osnovanih biskupija. To navodi na pretpostavku da je kralj Stjepan I. ženidbom s Gizelom Ugarsku približio vojvodstvima Bavorske i Karantanije, odnosno Svetom Rimskom Carstvu i da je u prvo doba crkvenu skrb u navedenim graničnim prostorima svoga kraljevstva prepustio biskupiji u Salzburgu. Napose uzme li se u obzir nekoć snažan utjecaj te biskupije na pokrštavanje i posvećivanje crkava u Pribinjoj kneževini s jakim crkvenim središtem u Mosaburgu (*Zalavár*).²¹ U Zalaváru je 1019. osnovan benediktinski samostan s crkvom koja je bila posvećena sv. Adrianu (*st. Hadrian*).

Da je crkveni život u jugozapadnom dijelu Ugarskoga Kraljevstva opstao unatoč stradavanjima stanovništva tijekom Mađarskog osvajanja, svjedoči činjenica da je utjecaje slavenskog stanovništva na proces evangelizacije Mađara bio iznimno značajan. To se ogleda i u tome što su „svi temeljni pojmovi kršćanstva na mađarskom jeziku slavenskog podrijetla (kršćanin/keresztény, krštenje/keresztelés, pogan/pogány, biskup/püspök, pop/pap, svet/szent, anđeo/angyal, oltar/oltár i dr.).“²²

¹⁸ Roman Catholic Archdiocese of Veszprem: http://www.wow.com/wiki/Diocese_of_Veszprém (14.4.2016.)

¹⁹ Pokušaj da se županija *Kolon* poistovjeti sa županijom *Zala*, u najmanju ruku je dvojben (Navodno je *Zalvár* bio prvotno *Kolonvár*). U današnjima županijama *Zala* i *Somogy* nema ni jednog toponima koji bi upućivao na položaj nekadašnje županije *Kolon*. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Zalav%C3%A1r> (15.4.2016.) – S druge strane, nedaleko grada Nitra (Slovačka) je mjesto *Kolon* (Kolínany) s romaničkom župnom crkvom iz 12. stoljeća, posvećenom Sv. Stjepanu kralju (kanoniziran 1083.); Gerevich, Tibor (1938.): *Magyarország románkori emlékei*. Budapest, 34.

²⁰ Kirsti, Thomas, S. (2000.): *Medieval and Renaissance Marriage: Theory and Customs* <http://celyn.drizzlehosting.com/mrwp/mrwed.html> (12.4.2016.) - „... the partners had to be of equal and free rank and must give their consent, the woman must be given by her father and dowered...”

²¹ Szóke, Béla Miklós (2001.): nav. djelo, 573.-580.

²² Pál, Engel (2001.): nav. djelo, 44.

Međimurje u 13. stoljeću

Rudolf Horvat upozorio je na to da se o Međimurju sačuvalo dosta vijesti iz 13. stoljeća, koje se mogu pratiti u ispravama od početka (1203.) do kraja stoljeća (1298.).²³ Prvi dosad poznati izravni spomen Međimurja datira iz godine 1203. („terra beati Michaelis quae inter Muram et Dravam consistit“).²⁴ I ostali dokumenti iz 13. stoljeća najvećim dijelom spominju samo imena imanja (*terra Palana*²⁵, *terra Nedelk*²⁶) ili založne zemlje (*praedium Bristric*,²⁷ *predium Tornua*²⁸), a samo rijetki izravno navode imena sela (*villa Sancti Georgii*,²⁹ *villa Buzad*,³⁰ *vila Bu(r)zeuch i Berzeuch*,³¹ *villa Prilok i Prelaak*³²).

Premda spomenuta isprava iz 1203. navodi samo *imanje* sv. Mihovila nedvojbeno je na njemu već bila uspostavljena istoimena župa (*sancti Michaelis*), danas naselje Mihovljan. Nju će kao i ostalih deset župa spomenuti prvi poznati popis župa zagrebačke biskupije iz godine 1334.³³ Na nekima od navedenih *imanja* također su već bile uspostavljene župe: primjerice župa sv. Marije na *terra Sombathel*³⁴ (*Sancta Maria de Sabaria*³⁵), župa sv. Lovre u *villa Perlak* (*Sancti Laurencii de Perlok*³⁶), u blizini *terra Nedelek* župa sv. Trojstva u Nedelišću (*Ecclesia Sancti Trinitatis*³⁷).

²³ Godine: 1203. (D.Z., III., str. 35.), 1215. (D.Z., III., str. 139.), 1226. (D.Z., III., str. 262.), 1232. (D.Z., III., str. 375.-378.), 1239. (D.Z., IV., Zagreb, 1906., str. 78. i 96.), 1244. (D.Z. IV., str. 249.-252.), 1249. (D.Z., IV., str. 382.-384.), 1254. (D.Z., IV., str. 549.), 1259. (D.Z., V., Zagreb, 1907., str. 142.), 1260. (D.Z., V., str. 186.), 1264. (D.Z., V., str. 316. i 317.), 1296. (D.Z., VII., Zagreb, 1909., str. 241.) i 1298. (D.Z., VII., str. 307.) – 1256. (Wenzel, Gusztáv *Codex diplomaticus Arpadianus continuatus*. Vol. 7. Budapest, 1869., str. 446.-447.)

²⁴ Frančić, Anđela (2000.): *Prvi spomen Međimurja*. “Kaj”, br. 1-2, 61.-70.

²⁵ D.Z., (1906.), IV., 549. (1254.): ... *duas terras, Polonam videlicet et terram Nedelek*... – D.Z., (1907.), V., 142. (1259.)

²⁶ D.Z., (1907.), V., 142. (1259.) – *Nedelišće*.

²⁷ D.Z., (1905.), III., 262. (1226.)

²⁸ D.Z., (1906.), IV., 549.(1254.)

²⁹ D.Z., (1906.), IV., 96. (1239.) – *Naselje Sveti Juraj u Trnju (Sancti Georgii in Spinis)*

³⁰ D.Z., (1907.), V., 186. (1260.) – *Nekadašnje selo Buzovec* danas je dio Čakovca.

³¹ D.Z., (1906.), IV., 251. i 252. (1244.) – *Nije sigurno o kojem je selu riječ, možda Obrešću (Obresan), koji Bedeković spominje pod brojem 75. – Bedeković, Josip (1752.): *Natale solum magni ecclesiae doctoris sancti Hieronymi*, Neostadii Austriae, 199.-200.*

³² D.Z., (1907.), V., 317. i 337. – *Prelog*.

³³ Buturac, Josip (1984.): *nav. djelo*, 102.

³⁴ D.Z., (1906.), IV., 549. (1254.)

³⁵ Buturac, Josip (1984.): *nav. djelo*, 102.

³⁶ Isto.

³⁷ Isto.

Sva imanja (*terrae*), založne zemlje (*praediae*) i sela (*villae*) koje Horvat spominje prema dokumentima 13. stoljeća³⁸ nalaze se – ako je u 13. stoljeću teritorijalna podjela približno odgovarala onoj iz Bedekovićeve doba – u Donjem Međimurju (*Campus Inferior*³⁹). Sporna je donekle *terra Zebusce*⁴⁰ s osam sela (*cum octo villis*), koja se navodi skupa s Nedelišćem (*cum cinque villis*) i sv. Križem koji ima tri sela (*villa Sancta Crucis cum tribus villis*). Oba ta imanja nalaze se u tadašnjem Donjem Međimurju, dok bi se *terra Zebusce* – za koju je Horvat smatrao da je Zebanec⁴¹ – jedina nalazila u prostoru Gornjeg Međimurja (*Campus Superior*). No, čini se da je riječ o zabuni, mjesto *Zebezcze* (Zebusce) nalazi se u županiji Zala između mjesta *Kissziget* i *Kardsconyfa*. Međa između *Campus Inferior* i *Campus Superior* u Bedekovićevo je doba išla od Mure prema zapadu približno kraj sljedećih mjesta: Tomašinec (*Tomassinecz*), Gardinovec (*Gardinovecz*), Belica (*Belicza*), Pribislavec (*Pribiszlavczi*), Mihovljan (*Mihovlyani*), Šenkovec (*Senkovecz*), Slakovec (*Szlakovecz*), Obrešec (*Obresan*), Mala Dubrava (*Dubrava minor*) i Preseka (*Prészeka*).⁴²

Posjedi (*terrae, praedia, villae*) spomenuti u ispravama tijekom čitavog 13. stoljeća odnose se na prostor Donjeg Međimurja (*Campus Inferior*), ali ne i na Gornje Međimurje (*Campus Superior*), premda su ondje već postojale župe u Štrigovi (*Sancte Marie Magdalene in Strigo*), Sv. Martinu na Muri (*sancti Martini superioris*), Selnici (*sancti Marci*), Murskom Središću i Podturnu (*due ecclesie sancti Martini*), te u Lopatincu (*sancti Georgii*).⁴³ Jedan od mogućih razloga možda je činjenica da sve navedene isprave potječu ili iz ugarskih ili iz hrvatskih izvora. No, ako se u njima ne nalaze isprave vezane uz Gornje Međimurje, što je tomu razlog?

Je li moguće da je kraljica Gizela ulaskom u brak s ugarskim kraljem Stjepanom I. kao miraz donijela Donje Međimurje (*Campus Inferior*) dok je Gornje Međimurje (*Campus Superior*) ostalo u rukama vojvodstva Karantanije (*Herzogtum Kärnten*)? Ili je Gornje Međimurje u cijelosti ostalo u kraljičinih rukama i njime se nije trgovalo niti kao cjelinom niti u dijelovima? Horvat navodi da je „svaka kraljica imala u Međimurju oveće imanje, koje joj je pripadalo na uživanje.“⁴⁴ Ako je tome bilo tako, lakše je objasniti izostanak spominjanja

³⁸ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 8. – Nedelišće (*Nedelek*), Prelog (*Prelak*), Subotica (*Sombathel*), Belica (*Bela*), Palinovec (*Polona*), Šenkovec (?), Buzovec (*villa Buzad*), Zebanec? (*Zebusce*), Sveti Križ (*villa Sancta Crucis*), Otok (*Otoc, Sciget*) i Goričan (*Kerechen*).

³⁹ Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, zemljovid između str. 198. i 199.

⁴⁰ Wenzel, Gusztáv (1869.): nav. djelo, 446.-447.

⁴¹ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 22.

⁴² Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 199-200.

⁴³ Buturac, Josip (1984.): nav. djelo, 12.

⁴⁴ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 15, bilj.1.

gornjemeđimurskih toponima u spisima 13. stoljeća, napose u onima do godine 1260., budući da su svi spisi vezani uz međe među posjedima i kupoprodajne ugovore. Za Anževinaca Gornjim Međimurjem ne raspolažu više kraljice nego kralj, primjerice Karlo Roberto godine 1333. (1334.) mijenja „velik dio Međimurja sa gradovima Čakovcem i Štrigovom“,⁴⁵ a njegov sin Ljudevit 1350. erdeljskom vojvodi Lackoviću također daje „velik dio Međimurja s gradovima Čakovcem i Štrigovom.“ (*castra nostra Ostrogo et Chaakturnya vocata*).⁴⁶

Međimurje u sklopu Štajerskog vojvodstva (1260./1261.-1328.)

Sudeći prema nalazima srebrnih novčića iz druge polovice 12. i prve polovice 13. stoljeća pronađenih u južnom dijelu Čakovca,⁴⁷ veze sa zapadnim međimurskim susjedstvom bile su bliske. Pronađeni novčići odgovaraju razdoblju koruških vojvoda iz njemačke plemićke obitelji Spanheim (*Sponheim*): Henrika V. (1144.-1161.) i Bernharda (1202.-1256.).⁴⁸ U drugoj polovici 13. stoljeća u Međimurju se naseljavaju »kraljevski gosti« (*hospites*)⁴⁹ koji u Prelogu godine 1264. osnivaju trgovište,⁵⁰ pa pronađeni novčići po svemu sudeći upućuju i na moguće podrijetlo *hospitesa* s područja korušskog vojvodstva.

Za neke Nijemce se navodi da svoje posjede imaju u Međimurju još početkom 14. stoljeća, primjerice kao međimurska vlastela spominju se: Arnold od Štrigove, Walter, komendator reda njemačkih vitezova i Ulrik od Wallsea.⁵¹

Međutim, jedna od karakteristika nemirnog 13. stoljeća jesu i česti sukobi između Ugarske i Austrije. Razmirice su među njima započele provalom kralja Emerika 1199. u Austriju koju je pritom poharao i da se nije umiješao papa „bilo bi tada došlo do krvavih sukoba“.⁵² Novi sukob zbio se 1233. kad mladi kralj Bela IV. s češkim kraljem Večeslavom II. najprije „provali u Štajersku, a onda prodre i u Austriju.“⁵³ Tijekom tatarske provale najprije je vojvoda Austrije i Štajerske Fridrik II. Babenberški (*Friedrich der Streitbare*) preoteo tri ugarske županije koje su graničile s Austrijom,⁵⁴ što je ugarskom kralju Béli IV. bio povod da 1246. zara-

⁴⁵ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 34. – D.Z., (1912.), X., 109. (1333.) i 167. (1334.)

⁴⁶ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 35. – D.Z., (1913.), XI, 619.-624. (30.10.1350.)

⁴⁷ Muzej Međimurja u Čakovcu (1989.): Vodič stalnim postavom, Arheološki odjel.

⁴⁸ Bernhard von Spanheim bio je oženjen Juditom, kćerkom češkoga kralja Otakara I. Přemysla i Konstance, kćerke ugarskog kralja Béle III.

⁴⁹ Najraniji poznati urbani privilegij u Ugarskom kraljevstvu dao je Andrija II. njemačkim gostima godine 1230. u Satu Mareu (Galicija). – Engel, Pál (2001.): nav. djelo, 103.

⁵⁰ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 24.

⁵¹ Isto, 32.

⁵² Klaić, Vjekoslav (1974.): Povijest Hrvata 1. Zagreb (Pretisak 1898. -1899.), 214.

⁵³ Isto.

⁵⁴ Isto, 251.

ti i povrati otete županije. Bela IV. je Fridrika II. pobijedio u bitci na rijeci Leithi, granici između Ugarske i Austrije. Vojvoda je u toj bitci poginuo, a s njime se ugasila i dinastija Babenberga koja je Austrijom i Štajerskom vladala od 10. stoljeća. Godine 1250. Bela IV. je zaratio s mužem Fridrikove sestre, budućim kraljem Češke, Otakarom Přemyslom. Nakon četverogodišnjeg rata, dva kralja sklopila su 1254. dogovor i podijelila sporne provincije.⁵⁵ Otakar se odrekao naslova štajerskoga vojvode, a Bela IV. Austrije.⁵⁶ No, kad je godine 1258. Bela IV. svoje sinu Stjepanu V. poklonio Štajersku, revoltirani štajerski plemići u pomoć su pozvali češkoga kralja Otakara Přemysla. Blizu Kroissenbrunn (*Kressenbrunn, Groissenbrunn*) godine 1260. Otakar je pobijedio ugarsku vojsku, nakon čega se Bela IV. odrekao ostavštine Babenberga,⁵⁷ „kralj Bela IV i sin njegov Stjepan odriču se posve Štajerske, koju prepuštaju Otakaru“.⁵⁸ U Otakarovim rukama Štajerska ostaje sve do godine 1278. kad skonča u bitci kod Marchfelda (*Dürnkrut i Jedenspeigen*) s njemačkim kraljem Rudolf I. (*Graf von Habsburg*).

Sa Štajerskom je godine 1260. češki kralj Otakar dobio i Međimurje, koje u sklopu Štajerske ostaje do 1328.⁵⁹ Gornje Međimurje bilo je između 1260./1261. i 1328. u vlasti Štajerskog vojvodstva (*Herzogtum Steiermark*), no, nije sigurno je li i Donje Međimurje. Naime, za razliku od razdoblja prije 1260./61. u drugoj polovici 13. stoljeća o Međimurju vrlo je malo sačuvanih isprava.⁶⁰ Prijepori između Ugarskog kraljevstva i Štajerskog vojvodstva vezani uz Međimurje, prema svemu sudeći bili su uzrokovani odlukom kraljice Gizele da Međimurje, koje je naslijedila od oca, unese u brak s kraljem Stjepanom I. kao miraz. S tom njezinom odlukom nikako se nije mirilo štajersko plemstvo. Zbog sličnog razloga Ugarska i Austrije ratovale su i oko područja Dunava, koje je kralj Stjepan I. Austriji darovao u znak prijateljstva (*pro causa amicitiae*). No, ovaj put s time se nije mirio ugarski kralj Aba (1041.-1044.). Nakon što je kralj Aba opustošio dunavsko područje, car Henrik III (Heinrich III., 1017.-1056.) godine 1043. provalio je s vojskom sve do Györa i prisilio ugarskog kralja na mir i vraćanje spornog teritorija sukladno sporazumu kralja Stjepana I.⁶¹ Te godine definirana je granica između Ugarske i Austrije na rijekama Leitha i Morava koja se održala sve do godine 1920.

⁵⁵ Klaić, Vjekoslav (1974.): nav. djelo, 106.

⁵⁶ Isto, 266.

⁵⁷ Engel, Pál (2001.): nav. djelo, 106.

⁵⁸ Klaić, Vjekoslav (1974.): nav. djelo, 268.

⁵⁹ Engel, Pál (2001.): nav. djelo, 136.

⁶⁰ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 17. (1288.), 23. (1264.) – D.Z., (1907.), V, 315.-317. (1264.); D.Z., (1909.), VII, 291. (1296.), 307.-308. (1298.).

⁶¹ Engel, Pál (2001.): nav. djelo, str. 29.

Godine 1328. Ugarska i Češka vojska prodrle su u Austriju, a rijeka Leitha ponovno je bila pogubna za Austrijsku vojsku. Potpisivanju mirovnog sporazuma prisustvovali su car Svetog Rimskog Carstva Fridrik (*Friedrich der Schöne*), austrijski i štajerski vojvode Otto IV (*der Fröhliche*) i Albert II. (*der Weise* oder *Lahme*) i ugarski kralj Karlo Robert (*Károly Róbert*).⁶² Mirovni ugovor je sastavljen u pet točaka i prema njima Austrija i Štajerska vraćaju Ugarskoj Bratislavu (*Stadt, Burg und Grafschaft von Preßburg*) i Međimurje (*Gebiet zwischen Drau und Mur mit allen Städten, Burgen und Dörfern*).⁶³ Cjeloviti sporazum na latinskom jeziku objavio je Gusztáv Wenzel i u njemu se za Međimurje navodi: ...*specialiter autem Districtum inter Drawam et Muram existentem, cum opidis, castris et villis*,...⁶⁴ Povrat Međimurja sa „svim zemljama, utvrdama, selima, trgovištima i drugim dobrima“ dana 11. listopada 1328. ugarskom je kralju Karlu Robertu predao štajerski satnik Ulricus I. von Walsee.⁶⁵

NOMEN EST OMEN (1)

Štrigova (*Strigo, Strigovo, Strigova, Strigow*)

U srednjovjekovnim dokumentima Štrigova se najčešće spominje zajedno s Čakovcem: *castra Strigow et Chaaktornya*,⁶⁶ *castra Strigow at Chaakaturnya*,⁶⁷ *castrorum Oztrogo et Chakturnya*,⁶⁸ *castra Csaaktornya et Strigov*.⁶⁹ Podrijetlo

⁶² Wenzel, Gusztáv (1874.): Magyar diplomaziai emlékek az Anjou-korból. Pest, 269.-275. – „Nos Fredericus Dei gracia Romanorum Rex Super Augustus, Albertus et Otto Duces Austriae et Styrie fratres eiusdem, significamus quibus expedit presencium per tenorem vniuersis: Quod licet inter Excellentissimum Principem dominum Karolum Regem Hungarie consaguinem nostrum carissimum ab vna parte, et inter nos ex altera, ...“

⁶³ Regesta Habsburgica 3. Friedrich der Schöne (1314-1330). 1328 September 21, Bruck a. d. Leitha. – „3. Sie verzichten auf alle Besitzungen und Rechte, die sie, ihre Vorfahren und ihre Barone und Ministerialen in den Grenzgebieten Ungarns innerhalb der wahren und alten Grenzen Ungarns besessen oder beansprucht haben, im Besonderen auf das von Ulrich von Walsee besetzte Gebiet zwischen Drau und Mur, mit allen Städten, Burgen und Dörfern ohne Vorbehalt irgend eines Rechtes, ausgenommen jedoch alle Weinberge und Weinkulturen, die ihren Besitzern gegen den bisher üblichen Zins verbleiben sollen.“ http://www.regesta-imperii.de/regesten/friedrich-der-schoene/nr/1328-09-21_2_0_7_0_0_1935_1929.html (19.3.2016.).

⁶⁴ Wenzel, Gusztáv. (1874.): nav. djelo, 269.-275. – D.Z., (1911.), IX., 414 (1328.).

⁶⁵ Kukuljević Saksincki, I. (1862.): „Jura regni Croatiae, Dalmatiae, & Slavoniae“, 1. Zagreb, 104.-105. – Na taj je položaj Ulrich I. von Walsee (*Landeshauptmann der Steiermark*) stupio 1299. i na njemu je ostao do smrti 1329.

⁶⁶ D.Z., (1912.), X. 109. (1333.)

⁶⁷ D.Z., (1912.), X, 167.(1334.)

⁶⁸ D.Z., (1914.), XII., 11. (1351.)

⁶⁹ D. Z., (1990.), XVIII., 216. i 217. (1397.).

imena Štrigove⁷⁰ (*sancte Marie Magdalene de Strigo*⁷¹) još nije posve istraženo, jednako kao ni njezino vezivanje uz kasnoantički *Stridon*. No, ono je prema svemu sudeći starije i od kristijanizacije Međimurja. U modificiranim se oblicima nalazi u latinskom i slavenskim jezicima, a sličnoga je značenja i u velškom (keltskom⁷²) – velško mjesto *Strigoil*, *Striguil Strigoil*.

Iako različita značenja korijenu imena Štrigove bliski su na latinskom glagol *strigo*, *strigare*⁷³ i imenice *strix*, *strigis*⁷⁴ i *strigio*, *strigionis*.⁷⁵ Potonja imenica javlja se i kao osobno ime, fratar *Strigio* s nekoliko drugih redovnika spominje se u Splitu početkom 13. stoljeća.⁷⁶ Međutim, za tumačenje imena Štrigove, od osobnog imena daleko su izgledniji glagol *strigo* (*strigare*) i imenica *strix* (*strigis*). Obje se te riječi na određen način međusobno nadopunjuju: glagol kojim se naređuje *zaustavljanje* i imenica koja označuje zapreku (*brazdu*, *kanal*, *jarugu*) kakvom se tijekom srednjovjekovlja obilježavao suhozemni granični prijelaz.⁷⁷

⁷⁰ Frančić, Andela (1988.): *Međimurska ojkonomija i književni jezik*. "Rasprave ZJ", sv. 14, 51.-58. – Frančić, Andela (2007.): *Uvid u hrvatsku toponimiju na sjeverozapadnoj međi*. "Jezikoslovni zapiski", 13., 1-2; 147.-157.

⁷¹ Buturac, Josip (1984.): nav. djelo, 102.-103.

⁷² Na moguće keltsko podrijetlo trebalo bi razmotriti i *hidronim* Mura. - *Dictionary of Continental Celtic Place-Names*, Alexander Falileyev, ed., Aberystwyth University© 2007. - *Murra fl.* - RN RN: *Murr* (GER). Num. B(rittonum) M(urrensium) CIR 1563d 3, Britto(num) Mu[rrensium?] 1592, Murrenses 1595; vicani Murrenses CIL 13, 6454. According to Anreiter, Die vorrömischen Namen Pannoniens 92, "Zum etwaigen Zusammenhang von Mursa mit Murr (Zufluß des Neckar; 817: Murra; < *Mursa)". Although Anreiter lists the LN Mursa among 'Pannonian' names, *-rs > -rr- is regular in Celtic, therefore Celt. involvement should be considered (cf. ACPN: 184 fn. 72) - <http://www.scribd.com/doc/285161581/Falileyev-Alexander-Dictionary-of-Continental-C-Book-ZZ-org#scribd> (12.3.2016.)

⁷³ LATDICT, Latin dictionary & grammar resources: *strigo*, *strigare*, *strigavi*, *strigatus*: (1. konjugacija), stop (zaustavljanje, stani!) <http://www.latin-dictionary.net/definition/35806/strigo-strigare-strigavi-strigatus> (5.3.2016.)

⁷⁴ LATDICT, Latin dictionary & grammar resources: *strix*, *strigis* (f, III deklinacija), furrow, channel, grove, flute (brazda, kanal, jaruga itd.). <http://www.latin-dictionary.net/definition/35812/strix-strigis> (1.3.2016.)

⁷⁵ LATDICT, Latin dictionary & grammar resources: *strigio*, *strigionis* (m 3. deklinacija), actor in mime (glumac, mimika). <http://www.latin-dictionary.net/definition/35805/strigio-strigionis> (5.3.2016.)

⁷⁶ D.Z., (1905.), III, 102. – „Suis dilectissimis fratribus presbiterio Radde, Andree, Mireo, Strigio, Cataldo, Bellacte et Viloe cuntisque nostris amicis et beniuolis per omnia dilectissimis, magister Gualterius canonicus Spalatensis salutem et gaudim.“

⁷⁷ Ojkonomi (*Priseka* i *Preseka*) čuvaju „spomen na presečene putove, koji su vodili iz jedne države u drugu. Tu su morala biti vrata – porta regni – pred kojima možemo, prema analognim slučajevima, očekivati 'indegines'“. – Horvat, Andela (1956.): *Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međimurju*. Zagreb, 23. i 24. bilj. 53. – „Indegines“ su zapreke (opkopi, plotovi, palisade, barikade).

Imena naselja sličnoga imena kao Štrigova (*Strigo*, *Strigow*) spominju se u latinskoj inačici diljem srednjovjekovne Europe, napose među slavenskim narodima. Primjerice *Strigonium* (mađarski grad Esztergom), na češkom je *Strěhom*, slovačkom *Ostrihom*⁷⁸ a na hrvatskom *Ostrogon*. Hrvatski oblik toga mađarskoga grada srodan je imenu Štrigove, u srednjovjekovnim dokumentima kraljevske kancelarije u drugoj polovici 14. stoljeća Štrigova se javlja kao *castrum Oztrogo*⁷⁹ i *castrum Oztrogow*.⁸⁰ Navedenim imenima srodno je i ime grada *Strzegom* (*Striegau* na njem.) u jugozapadnoj Poljskoj, blizu granice s Njemačkom.⁸¹ Mjesto *Striggow* u Njemačkoj istočno je od Lübecka,⁸² u području u kojemu obitava slavensko stanovništvo. Danas je prezime *Striggow* rašireno diljem svijeta.⁸³ Zanimljivo je istaknuti i ime mjesta *Striguil* ili *Strigoil* (*Estrighoel*, *Strigoiel*) na granici Engleske i Welsa, koje možda potječe od velške riječi *ystraigyl*.⁸⁴ To ima označuje „zavoj na rijeci“ ili „dobro čuvanu granicu ili nasip (kanal)“.⁸⁵ *Striguil* je srodnoga značenja kao i staroslavensko ime za Esztergom – *Strěgom*, koje se tumači kao *čuvarsko mjesto*,⁸⁶ što ponajbolje objašnjava njegov položaj ponad Dunava, prirodna granica dviju država.

Imajući u vidu da su Kelti nastavali i područje Međimurja,⁸⁷ značenje imena mjesta *Striguil* (*Strigoil*) te latinske imenice *strix*, *strigis* i glagola *strigo*, *strigare* kao i slavenskih inačica mjesnog imena *Stregom*, *Streh*, navode na zaključak da je i ime Štrigove (*Strigo*, *Strigow*) izvorno bilo istoga značenja: mjesto na kojem se „čuva granica“, odnosno „stražarsko mjesto“. U skladu s tim funkcija *castruma Strigo* (*Strigow*) smještenog na brdu *Štrigovščak* iznad samoga mjesta, bila

⁷⁸ Stanislav, Jan (1941.): *Zo slovenských miestnych názvov*. U: „Slovenská reč“, 2-3, 42.-44.

⁷⁹ D. Z., (1914.), XII., 11. (27.3.1351.) i 13. (28.3.1351.). – (... castrorum Oztrogo et Chaktornya, ...), (castorum Oztrogo et Chaktornya...).

⁸⁰ D. Z., (1934.), XV., 183. i 186. (28.2.1376.). – (...castra Oztrogow et Chaaktornya), (...casa nostra Oztrogou et Chaktornya).

⁸¹ 1911 Encyclopaedia Britannica/*Striegau*.

⁸² Mjesto *Striggow* nalazi se u pokrajini Meclenburg-Vorpommern (Güstrow).

⁸³ Census data research online, <http://www.census-info.us/show/STRIGGOW/> (3.3.2016.)

⁸⁴ Velški je jedan od keltskih jezika koji se još uvijek govori. Vidi: History and Status of the Welsh language. http://www.cs.ox.ac.uk/people/geraint.jones/rhydychen.org/about_welsh/ (3.3.2016.).

⁸⁵ *Striguil*: <http://www.digplanet.com/wiki/Striguil> (1.3.2016.)

⁸⁶ The Old Slavonic name, *Strěgom*, is explained meaning *guarding* or *guard post* (rel. Czech *strěh* – *watching position*, Slovak *striehnuť*, old Slovak *striegnuť* - *to watch, to guard*, similar to for example *Strážov* near Žilina - *village of guards* <https://en.wikipedia.org/wiki/Esztergom> (2.3.2016.)

⁸⁷ Prisutnost Kelta u Međimurju potvrdila su arheološka istraživanja koja je obavio Muzej Međimurja iz Čakovca. Vidović, Joža (1989.): *Mlade željezno doba*. “Vodič stalnim postavom Arheološkog odjela”. Muzej Međimurja Čakovec. – Puzak, Ivana (2003.): *Međimurje u prapovijesti, antičkom i srednjovjekovnom razdoblju*. U: Grupa autora, “Pregled povijesti Međimurja”. Čakovec, 24.-26. – Kalšan, Vladimir (2006.): nav. djelo, 13. i 14.

je istovjetna *Striguilu* u Welsu, *Strehomu* (Esztergom) u Mađarskoj ili *Strážovu* (*Strazow*) u Slovačkoj⁸⁸ - *nadziranje i čuvanje granice*. O kopnenim granicama koje su nerijetko bile oblikovane kao *jarak*, poput danas zaštićene srednjovjekovne granice između Engleske i Welsa,⁸⁹ u Međimurju svjedoče spomenuti *ojkonimi* Preseka i Priseka.⁹⁰

Stridon (Strigova)

Prema pisanju samog Jeronima, grad *Stridon* bio je na granici Dalmacije i Panonije („oppido Stridonis, quod a Gothis eversum Dalmatiae quondam Pannoniaeque confinium fuit“).⁹¹ O položaju svečeva rodnog mjesta kroz povijest su se vodile brojne rasprave,⁹² a one traju i danas. U iscrpnim analizama napose Mate Suića,⁹³ Luje Margetića,⁹⁴ Vinka Grubišića⁹⁵ i drugih,⁹⁶ u tim je raspravama navedena i pripadajuća brojna literatura. No, iz nekog se razloga pozornost više posvećivala *pretpostavljenom* položaju granice između Dalmacije i Panonije i gdje se ona mogla nalaziti u Jeronimovo doba, a iz vida su ispušteni *ojkonimi* i *hidronimi* koji uz manje promjene dopuštaju prepoznavanje povijesnih mjesta. Treba podsjetiti na to da je još 1925. Ferdo Šišić objavio zemljovid na kojemu je ucrtao i položaj *Stridona*.⁹⁷

⁸⁸ Strážov, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Str%C3%A1%C5%BEov_\(%C5%BDilina\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Str%C3%A1%C5%BEov_(%C5%BDilina)) (2.3.2016.)

⁸⁹ Granica između Welsa i Engleske: Offa's Dyke. http://www.digplanet.com/wiki/Offa%27s_Dyke (5.3.2016.)

⁹⁰ Vidi bilj. 77.

⁹¹ Hieronymus, Eusebius Stridonensis, *De viris illustribus*. Caput CXXXV. „Hieronymus patre Eusebio natus, oppido Stridonis, quod a Gothis eversum, Dalmatae quondam Pannoniaeque confinium fuit, usque in praesentem annum, id est, Theodosii principis decimum quartum, ...“ http://khazarzar.skeptik.net/books/hieronym/viris_1.htm (6.3.2016.)

The Catholic encyclopedia, *St. Jerome*, <http://www.newadvent.org/cathen/08341a.htm> (2.3.2016.)

⁹² Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 148, 153, 177, 195. – O tim je raspravama Bedeković pisao navodeći do njegova doba sve poznate autore i njihova djela, one koji su bili protiv i one koji su bili za ubiciranje Stridona u Štrigovu.

⁹³ Suić, Mate (1986.): *Hieronim Stridonjanin – građanin Tarsatike*. “Rad JAZU”, XXIV, 213.-274.

⁹⁴ Margetić, Lujo (2002.): *Jeronimov Oppidum Stridonis*. “Croatica Christiana Periodica”, XXVI, br. 50, 1.-9.

⁹⁵ Grubišić, Vinko (2008.): *Trojica humanista o rodnome mjestu svetog Jeronima: Flavio Biondo, Marko Marulić i José de Espinoza de Sigiienza*. “Colloquia Maruliana”, XVII (2008.), 287.-298.

⁹⁶ Basić, Ivan (2007.): *Je li sv. Jeronim rođen u Lovreću*. “Dalmatinska zagora – nepoznata zemlja”. Galerija Klovićevi dvori, 4. rujna - 21. listopada 2007. Zagreb.

⁹⁷ Karta Rimske provincije Panonije i Dalmacije: Šišić, Ferdo (1925.): *Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara*. Zagreb, 1925.) - https://hr.wikipedia.org/wiki/Panonija#/media/File:Panonija_i_Dalmacija.jpg Ferdo Šišić - <http://crohis.com/kartesis.htm> --> <http://crohis.com/kartesis/Antika.jpg> 1925. (28..3.2016.)

U latinskom jeziku srodne riječi *Stridonu* dva su glagola istoga značenja: *strido* (*stridere, stridi*)⁹⁸ i *strideo* (*stridere, stridi*),⁹⁹ te imenica *stridor* (*stridonis*).¹⁰⁰ No, njihovo izrazito *zvučno* značenje – *piska* (pištati), *škripa* (škripati) i dr. – nema dodirnih točaka s imenima ni *Strigove* ni *Štrigove*.

Godine 1256. kao pritok rijeke Une (Vna, Vn), spominje se potocić (*rivulum Strigomla*),¹⁰¹ a godine 1269. taj se potocić navodi kao rijeka (*fluvium Strigomnya*), koja se pred Kostajnicom (Chazthanycha) ulijeva u Unu.¹⁰²

Rijeka *Strigova* izvire južnije od istoimenog mjesta u Bosni i Hercegovini, između naselja Rakovac istočno i Grabašnice zapadno od izvora. Od njezina izvora do Une u *Strigovu* se ulijevaju potoci ili rječice *Kriva rijeka*, *Studena* i *Mekinja* (Mequin¹⁰³). Mjesto *Strigova* sjevernije je od mjesta *Kriva Rijeka* i zemljopisno odgovara položaju *Stridona* („oppido Stridonis“), mjesta na granici između Dalmacije i Panonije (*Dalmatiae quondam Pannoniaequae confinium fuit*), kako je sveti Jeronim naveo položaj svoga rodnoga grada.

Na to da je doista riječ o području gdje je u kasnoantičko doba bila granica između dviju rimskih provincija upućuju i srednjovjekovni nazivi koji su prema svemu sudeći preuzeti od rimskih, poput mjesta *Vrata* (*locum nomine Wratha*) i istoimeni velik put (*ad magnam via Wratha vocatam*). Ta srednjovjekovna *magna via* mogla bi biti cesta R745, ona se od Hrvatske Kostajnice krivudavo spušta prema jugu i spaja s cestom R745a, koja spaja Prijedor i Novi Grad (Bosanski Novi). Na toj je cesti i mjesto *Strigova*.¹⁰⁴ Ime mjesta *Vrata* u Gorskom kotaru nedaleko Fužina moglo bi također označavati drevni granični prijelaz između Dalmacije i Savije.

Lujo Margetić je najprivlačnijom tezom smatrao da je *Stridon* bio na granici Dalmacije i Panonnia Secunda, „jer je to jedino područje za koje se u njegovo doba (*Jeronimovo*, op. I.S) – a, uostalom već od 3. stoljeća – može s punim pra-

⁹⁸ LATDICT, Latin dictionary & grammar resources: *strido, stridere, stridi* (3. konjugacija), *pištati, škripati, škrutati, zviždati, zujati*. <http://www.latin-dictionary.net/definition/35798/strido-stridere-stridi> (5.3.2016.)

⁹⁹ LATDICT, Latin dictionary & grammar resources: *strideo, stridere, stridi* (2 konjugacija), *pištati, škripati, škrutati, zviždati, zujati*. <http://www.latin-dictionary.net/definition/35797/strideo-stridere-stridi> (5.3.2016.)

¹⁰⁰ LATDICT, Latin dictionary & grammar resources: *stridor, stridoris* (m, 3. deklinacija), *piška, škripa, zujanje, rikanje vika*. <http://www.latin-dictionary.net/definition/35799/stridor-stridoris> (5.3.2016.)

¹⁰¹ D.Z., (1907.), V., 9.

¹⁰² Isto, 513. – „...per eundem fluvium **Strigomnya** iret inferius in fluvium Vn, ubi fluvius Chazthanyacha vocaretur...“

¹⁰³ D.Z., (1907.), V., 9.

¹⁰⁴ Povećavanjem zemljovida (Karta Hrvatske) mogu se vidjeti sva navedena mjesta na web stranici: <http://www.kartahrvatske.com/>

vom reći da je na granici Dalmacije i Panonije.“ No, Margetić prethodno navodi i da „nije posve isključeno da je za Saviju Jeronim uporabio izraz »Panonija«, samo je u tom slučaju njegov Stridon nedvojbeno morao biti prilično udaljen od »Italije«, jer je u protivnom teško zamisliti da Jeronim ne bi spomenuo Italiju, i to iz više očitih razloga“.¹⁰⁵ Doista, *Strigova* – smještena u današnjoj sjeverozapadnoj Bosni i Hercegovini – jest dovoljno udaljena od Italije, ali i dovoljno blizu Savije za koju je Jeronim još koristio stari naziv – *Panonija*.

Iz navedenoga se može zaključiti da je značenje imena hrvatske *Štrigove* i bosanskohercegovačke *Strigove* isto, oba ta mjesta čuvala su granicu između dviju nekadašnjih rimskih provincija, s tom razlikom što je *Štrigova* čuvala granicu ranosrednjovjekovne Karantanije i Panonije, a *Strigova* rimsku granicu između Dalmacije (*Dalmatia*) i Savije (*Savia*). *Štrigova* je položaj graničnog mjesta zadržala do danas. *Strigova* ga je davno izgubila, a s njime i sjećanje na kasnoantički *Stridon*.

ŠTOVANJE SVETOG JERONIMA

Povećanom interesu za *svetog Jeronima* u razvijenom srednjem vijeku pridonijelo je više događaja iz druge polovice 13. stoljeća. Oko 1260. Jacobus de Voragine završio je *Zlatnu Legendu* u kojoj je među brojnim svecima i sveticama opisao i život sv. Jeronima.¹⁰⁶ Potkraj toga stoljeća svečevi ostaci preneseni su u Rim i položeni u kripti *Rođenja* ispod Sikstinske kapele u *crkvi Santa Maria Maggiore*,¹⁰⁷ a 20. rujna 1295. papa Bonifacije VIII. proglasio je sv. Jeronima skupa sa sv. Ambrozijem, sv. Augustinom i sv. Grgurom Velikim crkvenim doktorima (*egregii doctores ecclesiae*).¹⁰⁸ Kripta u crkvi *Santa Maria Maggiore* sagrađena je po uzoru na špilju ispod crkve *Rođenja* u Betlehemu,¹⁰⁹ u kojoj je sveti Jeronim proveo 30 godina prevodeći *Sveto pismo* s hebrejskog i grčkog na latinski jezik.¹¹⁰

Spomenuti Bonifacije VIII. bio je i prvi papa koji je bulom “Antiquorum

¹⁰⁵ Margetić, Lujo (2002.): nav. djelo, str. 9.

¹⁰⁶ Voragine, Jacobus de (1995.): nav. djelo, II., 211-216.

¹⁰⁷ Zuhlsdorf, John (2013.): *The lost tomb of St. Jerome, Doctor of the Church. A Roman mystery.* Catholic News Live, <http://catholicnewslive.com/story/100760> (12.3.2016.) <http://wdtprs.com/blog/2011/09/the-lost-tomb-of-st-jerome-doctor-of-the-church-a-roman-mystery/>(11.3.2016.)

¹⁰⁸ CatholicSaints.Info, *Doctors of the church.* <http://catholicsaints.info/doctors-of-the-church/> (12.3.2016.)

¹⁰⁹ Catholic Online, *St. Jerome*, http://www.catholic.org/saints/saint.php?saint_id=10 (1.3.2016.) Sacred destinations, *Santa Maria Maggiore*, <http://www.sacred-destinations.com/italy/rome-santa-maria-maggiore> (25.2.2016.)

¹¹⁰ Seetheholyland.net: *St. Jerome cave*, <http://www.seetheholyland.net/st-jeromes-cave/> (25.2.2016.)

habet fida relatio”, na blagdan *Katedre sv. Petra* (22. veljače 1300.) proglasio *svetu godinu*. Istodobno proglasivši i prvu *jubilarnu indulgenciju* (“*Indulgentiae peccatorum*”), koja je retroaktivno počela teći od Božića 1299.¹¹¹ Prve *jubilarne* godine Rimljani i hodočasnici trebali su obilaziti bazilike sv. Petra i sv. Pavla (*Sao Paolo Fuori le Mura*). *Jubilarne* 1350. osim spomenutih dviju bazilika trebalo se obilaziti i baziliku sv. Ivana Lateranskog (*San Giovanni in Laterano*), a od *jubilarne* 1390. i baziliku sv. Marije Velike (*Santa Maria Maggiore*) u kojoj su stoljeće prije bile pokopane kosti sv. Jeronima.¹¹²

Između godine 1334. i 1346/7. u Bologni je Johannes Andreae (1270./1275. – 1348.) napisao knjigu posvećenu sv. Jeronimu (*Hieronymianus*). Češki kralj i car Svetog Rimskog Carstva Karlo IV. (1316.-1378.) dao je u Pragu godine 1347. osnovati slavonski benediktinski samostan posvećen sv. Jeronimu (*monasterium Sancti Hieronymi Slavorum ordinis Benedicti in nova civitate Pragensi*).¹¹³ Veliki ugled sv. Jeronima u drugoj polovici 14. stoljeća ogleda se i u osnivanju zajednice *Jeronimita* (*Ordo Sancti Hieronymi*) u Španjolskoj i u Italiji, koje je Papa Grgur XI. potvrdio 18. listopada 1373.¹¹⁴ Svi ti događaji pridonijeli su tijekom 14. stoljeća povećanom interesu širom Europe za život i djelo sv. Jeronima – zaštitnika Dalmacije i svih Slavena (*Esclavos* ili *Schiavoni*).¹¹⁵

Zasad nema pouzdanih podataka kada je u Štrigovi započelo štovanje sv. Jeronima, po svoj prilici tijekom 14. stoljeća ili najkasnije u prvoj četvrtini 15. stoljeća. Možda i neposrednom zaslugom grofa Fridrika II. Celjskog (1379. –1454.) koji je prvi put u Rim hodočastio još u četvrtoj *Jubilarnoj godini* (1423.).¹¹⁶ Na tom se hodočašću u Rim obilazeći spomenute četiri crkve imao prigode pokloniti i na grobu sv. Jeronima u crkvi *Santa Maria Maggiore*.

¹¹¹ *Jubilee 1300: the first Holy year*. <http://www.giubileopapafrancesco.it/en/jubilee-1300-the-first-holy-year> (12.3.2016.)

¹¹² Catholic encyclopedia, *Holy Year of Jubilee*, <http://www.newadvent.org/cathen/08531c.htm> (12.3.2016.)

¹¹³ Verkhohantsev, J. (2013.): *St. Jerome as a Slavic apostle in Luxemburg Bohemia*. “*Viator*” 47/ No.1., 251.-286. [https://www.academia.edu/4333268/St. Jerome as a Slavic Apostle in Luxemburg Bohemia Viator 44 1 2013](https://www.academia.edu/4333268/St._Jerome_as_a_Slavic_Apostle_in_Luxemburg_Bohemia_Viator_44_1_2013) (12.5.2016.)

¹¹⁴ Godine 1406. zajednicu je potvrdio i papa Innocent VII., a 1441. papa Eugen IV. (1388. -1447.) dao im je konačna pravila. - Catholic encyclopedia, *Hyeronomites*, <http://www.newadvent.org/cathen/07345a.htm> (25.2.2016.)

¹¹⁵ Reau, Louis (1958.): *Iconographie de l'art chrétien*. Tome III. Iconographie des saints II. Paris, 741.

¹¹⁶ Srša, Ivan (2009.a): *Imaju li zidne slike u crkvi sv. Ivana u Ivaniću Miljanskom i skriveno značenje? “Kaj”*, 1-2, 61.-91

ECCLESIOLA SANCTI HIERONYMI (1447.) U ŠTRIGOVI

Odabir Štrigove za gradnju *ecclesiole* posvećene sv. Jeronimu počivao je na ondašnjem vjerovanju da je srednjovjekovni naziv *Strigo* (*Strigow*) iskrivljeni oblik svečeva rodnog mjesta *Stridon*. Prilikom snižavanja razine terena za potrebe gradnje nove i veće crkve, na mjestu u potresu 1738. srušene *ecclesiole* sv. Jeronima sagrađene sredinom 15. stoljeća, pronađen je i pravokutni kameni temelj velik 1 x 1 ½ hvat (cca 1,96 m x 2,94 m). Prema Bedekoviću, tom se prilikom pretpostavilo da se radi o postamentu visokog stupa vjerojatno s kipom sv. Jeronima. Brojne kosti pokojnika koje su tom prilikom otkrivene svjedočile su o svetosti toga mjesta.¹¹⁷

Gradnji *ecclesiole* u Štrigovi moglo je ići u prilog i to što je župna crkva posvećena sv. *Mariji Magdaleni*, svetici za koju se smatra da je sv. *Jeronimu* ženski *pendant*.¹¹⁸ Crkvicu sv. Jeronima u Štrigovi grof Fridrik II. Celjski dao je graditi još za pape Eugena IV, budući da njegov nasljednik, papa Nikola V (1397.-1455.), piše povelju 10. studenog 1447. kojom hodočasnici toga svetišta podjeljuje oprost i druge milosti.¹¹⁹

Tlocrt štrigovske *ecclesiole Sancti Hieronymi* iz sredine 15. stoljeća kako ga je opisao Bedeković (*aedificari in forma trifolii curaverat*),¹²⁰ usporediv je, doduše u znatno manjem mjerilu, s tlocrtom svetišta firentinske crkve *Sta. Maria del Fiore* graditelja Filippa Brunelleschija (*slike 1. i 2.*). Nažalost, osim Bedekovićeva spomena o *ecclesioli* kao trolisnoj građevini nema drugih podataka, primjerice je li imala polukružno završene apside ili su one bile poligonalne kao u firentinskoj crkvi *St. Maria del Fiore*. No, ako je postojeća crkva ponovila tlocrt prethodne *ecclesiole* kao građevine trolisnog svetišta – sa središnjim nutarnjim prostorom temeljenim na oktogonu oko kojega su na dvjema nasuprotnim stranama smještene apside, a nasuprot čelne apside svetište je otvoreno prema brodu – može se pretpostaviti da je na sličan način bila oblikovana i prethodna *ecclesiola* koju je dao sagrađiti celjski grof Fridrik II.

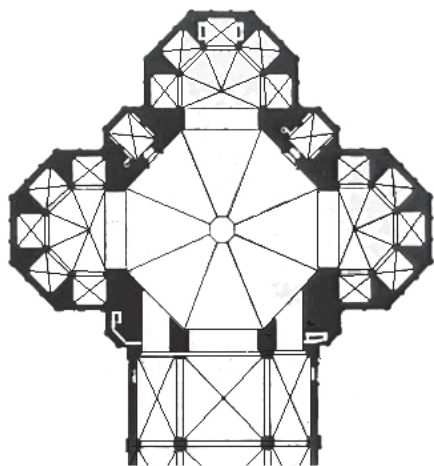
Da je to moguće može se razabrati usporedbom s omanjom kapelom sv. *Ivana* (*Krstitelja*) u Ivaniću Miljanskom (*Župa sv. Katarine Aleksandrijske, Zagorska Sela*). Toj je kapeli također bio pokrovitelj grof Fridrik II., a sagrađena je ubrzo

¹¹⁷ Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 302. – „Eadem occasione reperta etiam fuere quam plurima ossa hominum mortuorum, & solidissimae quercinae tumbae hominum in iis sepulorum, quae denotabant hunc locum fuisse Sacrum.“

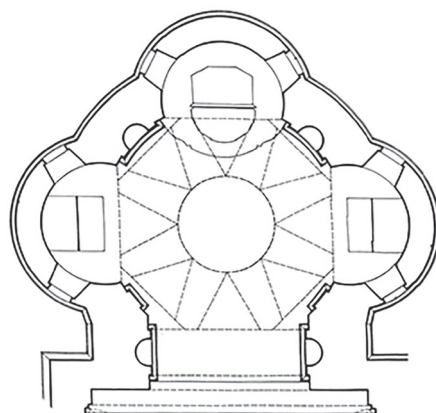
¹¹⁸ Réau, Louis (1958.): nav. djelo, 743.

¹¹⁹ Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 175. – 176. – Srša, Ivan (1998.): *Medimursko graditeljstvo u doba grofova Celjskih*, u: “Zbornik mednarodnega simpozija: Celjski grofje, stara tema – nova spoznaja” Celje, 27.-29. maj 1998., 349. – 362.

¹²⁰ Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 303.

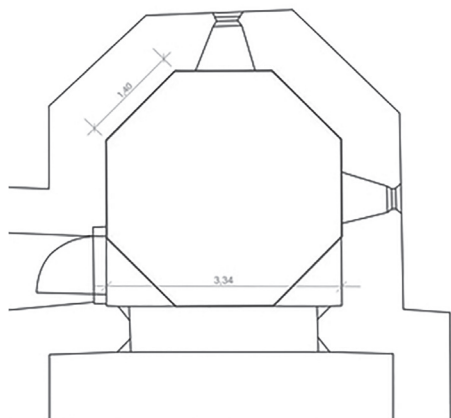

Sl. 1. FILIPPO BRUNELLESCHI, *St. Maria del Fiore*, Firenca, 1436.

Sl. 2. IVAN K. RANGER (?), *Crkva sv. Jeronima*, Štrigova, oko 1740.

nakon što se štrigovska *ecclesiole sv. Jeronima* pojavljuje u povijesnim izvorima. *Kapela sv. Ivana* sagrađena je između 1447. i 1450.¹²¹ Usporedbom tlocrta postojećeg svetišta *crkve sv. Jeronima* s tlocrtom svetišta *kapеле sv. Ivana* vidljivo je da se prostor oba svetišta temelji na oktagonu (slike: 2. i 3.).¹²²

3. *Kapela sv. Ivana*, Ivanić Miljanski (oko 1447. - 1450.)

¹²¹ Srša, Ivan (2009.b): nav. djelo, 61.-91. – Srša, Ivan (2009.): *Kasnogotičke zidne slike u crkvi sv. Ivana u Ivaniću Miljanskom*, u: Peristil 52, 125.- 142.

¹²² Prostor njezina majušnog svetišta temeljen je na kvadratu, iz kojega je konstruiran oktagon, veličine 3,34 x 3,34 m (10 x 10 stopa) ili 11,15 m² (100 stopa²). Nakon pretvaranja kvadrata u poligonalno svetište ukupna površina od 100 stopa² smanjena je na 88,88 stopa² (9,91 m²).

Tambur koji nad središnjim prostorom postojeće *crkve sv. Jeronima* nosi plitku kupolu oktogonalnog oblika proizašlog iz kvadrata veličine 6,08 m x 6,08 m (36,96 m²). Ukupna površina oktogona (bez apsida) iznosi 28,75 m², a svaka njegova stranica približno je duga 243,2 cm, koliko su duge i dvije duže stranice zidova (sjeverna i južna) u svetištu *kapele sv. Ivana* u Ivaniću Miljanskom. Ako se današnjem oktogonalmom obliku tambura u *crkvi sv. Jeronima* oduzme debljina zidova od približno 83,5 cm (2,5 stope), onda bi nutarnja dimenzija prostora prvotne *ecclesiole* proizlazila iz *kvadrata* 4,41 m x 4,41m (19,44 m² ili oko 58 stopa²). U tom slučaju površina *oktogona* mogla je zapremiti prostor veličine 17,28 m². Doda li se tome veličina prostora triju apsida – svaka približne dubine od 1,21 m¹²³ i površine od 2,32 m² (što bi ukupno moglo iznositi 6,96 m²) – prostor oktogonalne *ecclesiole* s tri apsida mogao je ukupno zapremiti površinu od približno 24,24 m².

Pretpostavljena veličina te prvotne *ecclesiole* gotovo da je usporediva sa ćelijama *anachōrētēsā*; poput njih tri godine živio je i sv. Jeronima pišući o *životu sv. Pavla pustinjaka* (375. – 378.).¹²⁴ Prostor prvotne štrigovske *ecclesiole* svojim trima apsidama i malim dimenzijama na simboličan način je oponašao nadasve skroman prostor svečeve špilje u Betlehemu.

NOMEN EST OMEN? (2)

Čakovec (*Chaakturnya, Csáktornya*)

Budući da se Štrigova u srednjovjekovnim spisima javlja skupa s Čakovcem, valja se osvrnuti i na pitanje podrijetla njegova imena. Rudolf Horvat nije dvojio da je Čakovec „dobio svoje ime po vlastelinu Čaku“,¹²⁵ a za najstarijeg poznatog člana toga roda naveo je Čaka (*Comes Chak de genere Chak*), koji je prema njegovu mišljenju bio otac sinova Stjepana i Demetrija (Dmitar). Kao njegovo prvo spominjanje navodi ispravu iz godine 1219.¹²⁶ S druge strane Josip Bedeković, pozivajući se na podatak iz godine 1251., kao osnivača roda Čaka spominje Demetrija (*Demetrium Patrem familiae Chakianaē*).¹²⁷ Iván Nagy na početak

¹²³ Širina stranice oktogona od 243,2 cm : 2. Dubina apsida = 121,6 cm; $\pi r^2 : 2 = 3,14 \times 121,6^2 / 2 = 232,2$ cm

¹²⁴ Reau, Louis (1958.): nav. djelo, 740. Catholic Encyclopedia, Anachorites: <http://www.newadvent.org/cathen/01462b.htm> (1.3.2016.) Hermits and Anachorites in England, <http://hermits.ex.ac.uk/index/anchorites> (1.3.2016.)

¹²⁵ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 25.-27.

¹²⁶ Isto, str. 25., bilj. 1. – Wenzel, Gustáv (1860.), VII, 402.

¹²⁷ Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 216. i 267.

13 stoljeća stavlja Čaka (*Csák*) i njegove sinove Ugoda, Csáka i Adama, pritom spomenutog Demetrija navodi kao Ugodova sina.¹²⁸ Budući da Josip Bedeković i Iván Nagy¹²⁹ navode da je za Bele IV. ban bio Demetrije (1266.), a Rudolf Horvat da je to od 1264. do 1271. bio Demetrijev sin Čak (*Csák I.*), pozornost ponajprije valja obratiti na *genus Csák* i razdoblje oko godine 1266.

Rodu Čak (*genus Csák, Chak*) pripisuje se da potječe od Szabolcsa, vođe druge od sedam vojski koje su s Arpadom osvajale Panoniju.¹³⁰ Prema Anonymusovoj *Gesta Hungarorum* nastaloj oko 1200. ili 1210. o tome bi trebalo svjedočiti ime utvrde koja je već u to doba bila u ruševinama („ubi ...Csakwara“).¹³¹ Nakon pretka i imenitelja roda Čak, tek potkraj 12. stoljeća spominje se *ispán* Ugrin.¹³² Danas se uglavnom smatra da se tijekom 13. stoljeća rod Čak raširio u šest grana: Ugod, Kisfalud, Újlak, Trencsén, Kendertó i Nadab. Najstarija među njima bila je Ugodova koja započinje s Lukom (*Lukács*), a potom slijedi Demetrije I., koji se spominje između godine 1217. i 1254., te njegovi potomci.¹³³ Osim Demetrija I. istoga je imena i njegov unuk Demetrije II., koji se spominje od 1277. (umro je prije 1287.). Drugi se Demetriji u *genus Csák* ne spominju. Demetrije I. bio je *ispán* u županijama Bač (*Bács*), Čanad (*Csanád*) i Bodrog, a vladao je i županijama Bratislava (*Pressburg, Pozsony*) i Moson, no, nikad nije bio *ispan* županije Zala, niti se u literaturi nakon Bedekovića navodi da je bio ban. Jedini ban iz roda Čak (*Csák*), i to vrlo kratko, bio je Matej II. iz grane *Trencsén* (1272.-1273.).¹³⁴ Nijedna grana *genus Csák* ne spominje se da je u Međimurju imala posjed ili da je Međimurje posjedovala.

No, pored imena Čak u *genus Csák* (*Csák I.*, sin Dmetrija I.), ono se tijekom 13. st. i do prve polovice 15. stoljeća javlja i u *genus Hahót*.¹³⁵ Upravo *Csák I.* iz roda *Hahót* (spominje se od 1234. a umro je poslije 1269.),¹³⁶ u više navrata

¹²⁸ Nagy, Iván (1858.): *Magyarország családai: Címekkel és nemzékrendi táblákkal*. Volumes 2. – 4., Pest, 68.

¹²⁹ Isto.

¹³⁰ Pál, Engel, (2001.): nav. djelo, 85.

¹³¹ U Mađarskoj su dva *ojkonima* koja su potekla od obitelji *Csák* u gorju Vértes: *Csákvár* i *Csákberény*. Hungary Nobility, <http://fmg.ac/Projects/MedLands/HUNGARIAN%20NOBILITY.htm> (21.3.2016.)

¹³² Taj se grof navodi kao mogući otac nadbiskupa Esztergoma Ugrina (umro 1204.), koji je pripadao grani *Kisfalud* (selo u Mađarskoj županiji Fehér).

¹³³ Genus *Chák*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%A1k_\(genus\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%A1k_(genus)) (23.3.2016.)

¹³⁴ Banovi Cijele Slavonije (Preuzeto iz Hrvatske enciklopedije Zagreb, 1941. – 1945.) <http://www.hupi.hr/povijest/banovi.html> (14.5.2016.); - Szlavón bánok és szlavón vicebánok Árpád – korban: https://hu.wikipedia.org/wiki/Horv%C3%A1t_b%C3%A1nok_list%C3%A1ja (14.5.2016.)

¹³⁵ *Hahót* family (Bánffy de Alsólendva family): <http://genealogy.euweb.cz/hung/banffy1.html> (24.3.2016.)

¹³⁶ Otac mu je bio Buzád II. *Hahót* (oko 1180.-1243.).

posjedovao je županiju Zala (*Zala megye*). Prema jednom izvoru u dva navrata: 1256. - 1259. (i 1260.), te i od 1265. do 1268.,¹³⁷ a prema Horvatu *Zalai ispán* bio je u tri navrata (1246.-1248, 1257.-1259. i 1265.-1268.).¹³⁸

Horvat navodi da je punih sedam godina bio ban Hrvatske (1264.-1271.). No, Csák I., sin Buzada II. Hahót nije mogao biti ban Slavonije, jer je u navedenom razdoblju (oko 1266.) za Béle IV. ban Slavonije bio Roland Ratold (*Roland I. Rátót*, 1261.- 1267), a prije njega, između 1248. i 1260. Stjepan I. Gutkeled (*István I. Gutkeled*). Nakon Rolanda Ratolda između 1267. i 1270., ban Slavonije bio je Henrik II Gising (*Koszegi Nagy Henrik*).

Uz članak na internetskoj stranici o Cháku I. Hahótu je i fotografija *Starog grada* u Čakovcu, za koji se u tekstu navodi da je „radi zaštite njegovih posjeda u Međimurju (*Muraköz*) sagrađio „drvenu utvrdu“, utemeljivši time osnutak Čakovca (*Csáktornya*) – u literarnom značenju *Čakov toranj*.“ Ta navodna gradnja „drvene utvrde“ u nekom od dva ili tri „mandata“ njegova posjedovanja županije Zala prema svemu sudeći je neutemeljena kao i njegovo navodno „banovanje“ ili „vice banovanje“ u Slavoniji.¹³⁹

Vojnom reformom koju je Béla IV. poduzeo nakon tatarske provale (1241.-1242.), pokrenut je veliki program gradnje i obnove utvrda od *čvrstoga materijala* kakve su se već gradile na europskom zapadu. Prvo poznato dopuštenje privatnoj osobi za gradnju utvrde izdano je 1247., a do Béline smrti stotinjak je novih utvrda bilo sagrađeno širom kraljevstva.¹⁴⁰ S obzirom na to Csák I. Hahót nije mogao ni godine 1247.-1248. kao ni u godinama 1256.-1259. dobiti dopuštenje za gradnju „drvene utvrde“.

Treba također podsjetiti na činjenicu da se nakon pobijede češkoga kralja Otakara II. Přemysla nad ugarskom vojskom godine 1260. blizu Kroissenbrunna (*Kressenbrunn, Groissenbrunna*), Béla IV. morao odreći ostavštine Babenberga,¹⁴¹ „kralj Bela IV i sin njegov Stjepan odriču se posve Štajerske, koju prepuštaju Otakaru“.¹⁴² Mirovni sporazum između Bele IV. i Otakara II. potpisan je 31.3.1261.¹⁴³ Otakaru II. je sa Štajerskom pripalo i Međimurje, o čemu

¹³⁷ Csák I, Genus Hahót, http://www.digplanet.com/wiki/Cs%C3%A1k_I_Hah%C3%B3t (23.3.2016.)

¹³⁸ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 27.

¹³⁹ Banovi Cijele Slavonije (Preuzeto iz Hrvatske enciklopedije Zagreb, 1941. – 1945.) <http://www.hupi.hr/povijest/banovi.html> (14.5.2016.); - Szlavón bánok és szlavón vicebánok Árpád – korban: https://hu.wikipedia.org/wiki/Horv%C3%A1t_b%C3%A1nok_list%C3%A1ja (14.5.2016.)

¹⁴⁰ Pál, Engel, (2001.): nav. djelo, 104.

¹⁴¹ Isto, 106.

¹⁴² Klaić, Vjekoslav (1974.): nav. djelo, 268.

¹⁴³ Frieden von Wien am 31. 3. 1261. <http://www.aeiou.at/aeiou.encyclop.b/b272245.htm> (24.3.2016.)

svjedoči i mirovni sporazum koji je 2. srpnja 1271. Otakar II. potpisao i s ugarskim kraljem Stjepanom V.

U Otakarovim rukama Štajerska i Međimurje ostaju sve do godine 1278., kad on skonča u bitci s njemačkim kraljem Rudolfom Habsburškim kod Marchfelda (*Dürnkrut* i *Jedenspeigen*). Od te godine sve do 1328. Međimurje je u rukama Habsburgovaca. Tek za ugarskog kralja Karla Roberta I., nakon što su ugarska i češka vojska porazile austrijsku 21. rujna 1328. potpisan je mirovni sporazum kojim se Austrija odrekla *Pressburga* (Bratislave) i *Međimurja*.¹⁴⁴

S obzirom na to da je Međimurje između 1260./1261. i 1328. bilo priključeno Štajerskoj, Csák I. Hahot kao *Zalai ispán* u godinama 1265.-1268. nije sigurno mogao imati ingerencije na prostoru Gornjeg Međimurja niti je mogao donositi odluku o gradnji utvrde, pa bila ona i od drvene građe. Također je upitno i je li mogao graditi na prostoru Donjeg Međimurja. Drveni toranj, *promatračnica* (*Wachtturm*, *Watch tower*, *Gutte*),¹⁴⁵ najvjerojatnije je postajao puno prije tatarske provale i prema potrebi se obnavljao.

Tantum turris (Samo toranj) i Turen za chákanje

Pozivajući se na etimologiju imena Čakovec Josip Bedeković naveo je nekoliko zanimljivih ideja o njegovu mogućem tumačenju, primjerice s mađarskog jezika prevedeno na latinski jezik *Chák* znači *Tantum*, a *Tornya* je *Turris*. U skladu s tim *Cháktornya* je na latinskom *Tantum turris* ili „Samo toranj“, odnosno osim tornja ništa drugo nije sagrađeno.¹⁴⁶

Visoke samostojeće tornjeve promatračnice (*Wachtturm*, *Watch tower*, *Gutte*) gradili su još Rimljani duž limesa u Panoniji, oni uz Dunav nedaleko Višegrada građeni su od kamena dok su oni uz južni limes građeni od drva, npr. *Intercisa* (*Dunaújváros*) i *Annamatia* (*Baracspusztá*).¹⁴⁷ No, jednako tako tornjevi su tijekom cijeloga srednjeg vijeka građeni i diljem Europe. Isprva su bili od drvene građe, a poslije su zidani opekom ili kamenom, oblik im je bio četvrtast ili okrugao.¹⁴⁸ Nije isključeno da i temelj kružnog tlocrta pronađen u dvorištu crkve sv.

¹⁴⁴ [Regesta Habsburgica 3] Friedrich der Schöne (1314-1330). - Wenzel, Gusztáv (1874.): nav. djelo, 269.-275.

¹⁴⁵ Zrínyi Károly naziva kulu „osmatračnica“. Zrínyi, Károly (2005.): *Monografija grada Čakovca*. Čakovec, 38.

¹⁴⁶ Zrínyi, Károly (2005.): nav. djelo, 38. – „... po drugoj verziji grad je po tornju dobio ime: ‘Samo se toranj vidi’“.

¹⁴⁷ Visy, Zsolt (2003.): *The border defence of Pannonia*. U djelu: “Hungarian archeology at the turn of the millennium”. Budapest, 208.-2015.

¹⁴⁸ Medieval Chronicles. <http://www.medievalchronicles.com/medieval-castles/medieval-castle-parts/watchtowers/> - Watch Towers (Guettes), http://www.castlesandmanorhouses.com/architecture/02_towers.htm (30.3.2016.)

Jakoba u Prelogu pripada građevini koja je izvorno imala takvu stratešku ulogu,¹⁴⁹ a njezina gradnja mogla bi se povezati s naseljavanjem njemačkih obrtnika (*hospites*) tijekom 1260-ih.¹⁵⁰ Također treba upozoriti i na ojkonom Podturen, koji se u popisu župa zagrebačke biskupije iz 1501. još navodi kao Thurren, a Bedeković ga navodi kao Turnische (1752.).¹⁵¹

Bedekovićev prijevod (*Tantum turris*) dobro opisuje mjesto na kojemu je samo izolirani toranj („Thurren za chákanye“ ili „Chákathurren“). Da je „in Slavonico“ „thurren za chákanje“ ili „samo toranj“ (*Tantum turris*) izglednije podrijetlo ojkonom Čakovec negoli „in Hungarico“ oblikovani Csákatornya (*Čakov turen*), upućuje i podrijetlo imena Štrigove. Ono je označavalo stražarsko mjesto na kojem se čuvao granični prijelaz (Striguil, Střegom, Strigeau), a ime Čakovca toranj za promatranje i nadziranje puteva (*Chákathurren*): „chákanye“ od glagola „chákati“ (*chákam*), primjerice „chákam vu zasede“, „zaprechujem komu pút“.¹⁵² Takav *thurren* – smješten na rubu *Campus superior* i *Campus inferior*, mogao je biti strateška točka nadziranja i uzbunjivanja stanovništva o dolasku neprijatelja. Razvoj trgovišta (*oppidum Chaktornya*) nedaleko utvrde opisuje značenje glagola chákati u novom obliku: *chakam na pijaczu, chekkam na tergo-vischu*.¹⁵³

Čvrsti toranj po svemu sudeći sagrađen je u doba kad je Međimurje posjedovala Štajerska (1261. - 1328.) i kad su podignuti i drugi zidani kašteli koji se poimence ne spominju u ispravi iz 1328. Naime, prvo spominjanje Čakovca uslijedilo je zajedno sa Štrigovom (*castra nostra Strigow et Chaaktornya*) nekoliko godina nakon što je Ugarska ponovno dobila Međimurje (1333. i 1334.).¹⁵⁴ U

¹⁴⁹ Kalšan, Vladimir (2006.): nav. djelo, 50. – Korunek, Marijana (2012.): *Utvrđivanje namjene građevine kružnog tlocrta u dvorištu župne crkve sv. Jakoba u Prelogu*. „Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske“, br. 36, 83. – 89.

¹⁵⁰ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 24-25. – U listini od 9.12.1264. spominje se da je grof Lankret (*Lancered*) dao zemljište doseljenicima (*hospites*). Isti se grof spominje i u ispravi od 6.12.1264. u kojoj se navodi da je sin Buzádov. S tim u vezi treba istaknuti da se u rodu Hahót u 13. stoljeću spominju trojica Buzáda, ali ni za jednog od njih ne navodi se da je imao sina Lancereda (*Lanceredum comitem filium Buzad*). Vjerojatno se radi o greški (*lapsus calami*), Buzad II. Hahót imao je sina Lancelota (koji se spominje između 1234. i 1259.). Hungary family indeks. <http://genealogy.euweb.cz/hung/banffy1.html> (24.3.2016.) - Pál Engel navodi da su imena poput Aleksandra, Parisa, Hektora, Lancelota, Tristiana i Izolde bila veoma popularna među ugarskim plemstvom u 13. stoljeću (nav. djelo, 86.)

¹⁵¹ Bedeković, Josip (1752.): nav. djelo, 199. i zemljovid između 198. i 199.

¹⁵² Bëlosztëncz, Ivan (1740.): *Gazophylacium, seu latino-illyricorum onomatum aerarium, Zgrabiae*, 35.

¹⁵³ Bëlosztëncz, Ivan (1740.): nav. djelo, 35.

¹⁵⁴ D.Z., X, Zagreb, 1912., 109. (27.6.1333.) – „...quedam castra nostra Strigow et Chaaktornya nominata inter fluvios Drava et Mura habita et situata similiter cum suis districtibus...“; „...de supredictis castris Strigow et Chaaktornya“. - 167. (2.6.1334.) „...quedam castra nostra Strigow et Chaakaturnya nominata...“.

objema ispravama izrazito je znakovito da ih se naziva utvrdama (*castra nostra*). Očito je prvotna promatračnica zamijenjena čvrstim materijalom i utvrđena.

UMJESTO ZAKLJUČKA

U prvom poznatom popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. u arhiđakonatu Bekšin spominju se ukupno 34 župe: u prostoru *Inter Dravam et Muram* navedeno je 11 župa, u današnjem Prekmurju (Slovenija) navedene su 4 župe,¹⁵⁵ a ostalih 19 navode se u mađarskoj županiji Zala.¹⁵⁶ Zapadna granica arhiđakonata približno se poklapala s današnjom Međimurja i Slovenije, zapadnom granicom Prekmurja i granicom između županija Vas i Zala, dok se sjeverna granica u županiji Zala približno poklapala s mjestima: od Szentgyörgyvölgy (na granici s županijom Vas) – Cseztreg – Gutorfölde – Pusztamagyaród – Oltárc – Becsehely, do Tótszentmárton na mađarskoj strani granice nasuprot Goričana.

Prostor bekšinskoga arhiđakonata prilikom njegova osnivanja bio je najvećim dijelom naseljen slavenskim stanovništvom, što je bio i jedan od glavnih razloga da se prigodom osnivanja Zagrebačke biskupije na njezino čelo imenuje Duh, biskup slavenskog podrijetla (Čeh).¹⁵⁷ Na to da je u prostoru bekšinskoga arhiđakonata bilo slavenskoga stanovništva svjedoče i dvije župne crkve posvećene slavenskom svecu sv. Vjenceslavu: jedna u mjestu Pusztamagyaród (*Sancti*

¹⁵⁵ Buturac, Josip (1984.): nav. djelo, 100.-102. – Crkve: Sv. Marije u Lendavi (*Sancte Marie de Lyndua*), Sv. Marije u Turnišću (*Sancte Marie de Churnuch*), Svetog Jakoba u Dobrovniku (*Sancti Jacobi*) i Sv. Martina u mjestu Kobilje (*Sancti Martini*).

¹⁵⁶ Buturac, Josip (1984.): nav. djelo, 100.-102. – Crkve: Blažene Djevice u selo Bec kod Letenyea (*beate Virginis de Beyc*), Svetog Nikole (*Sancti Nicolai, Tornyszentmiklós*), Sv. Jurja, možda mjesto Nemesnép u župi Györgyvölgye (*Sancti Georgii de Nepti*), Sv. Nikole u Guturföldeu (*Sancti Nicolai de Gunchurfeldi*), Sv. Ivana u Becsehelyu (*Sancti Johannis de Bekchin*), Svih Svetih u mjestu Pola Letenye (*Omnium Sanctorum de Pulach*), Sv. Jurja u Bánkoszentgyörgy (*Sancti Georgii*), Sv. Vjenceslava u mjestu Szentlisló, župa Pusztamagyaród (*Sancti Wenceslai*), Sv. Martina u Tótszentmárton (*Sancti Martini*), Sv. Jurja u mjestu Oltárc, u župu Bankoszentgyörgy (*Sancti Georgii de Oltarch*), Sv. Mihaela sjeverno od župe Bánkoszentgyörgy (*Sancti Micahelis*), Sv. Križa blizu Reszneka (*Sancte Crucis de Or*), Sv. Jurja sjeverno od Reszneka, danas Szentgyörgyvölgye (*Sancti Georgii de Or*), Sv. Mauricija u župi Cseztreg (*Sancti Mauricii de Cestreggh*), Sv. Marka kod Szeczy Szigeta (*Sancti Marci*), Sv. Marije najvjerojatnije nije u mjestu Szemenye u županiji Vas, već je prije riječ o mjestu Muraszemenye koje se nalazi s istočne strane Mure nasuprot Podturna (*Sancte Marie*), Sv. Mirka u selu Gosztola u župi Lenti (*Ecclesia de Goscola*), Sv. Lovre u istoimenom selu na posjedu Nempty ili Lenti (*Sancti Laurencii*). Posljednju crkvu iz popisa 1334. Buturac nije uspio ubicirati (*Sancti Vencezlai*).

¹⁵⁷ Dobronić, Ljelja (1991.): *Biskupski i kaptolski Zagreb*. Zagreb, 1991., 5. – Lipovac, Marijan (2006.): *Biskup Duh*. Zagreb, 2006.

Wenceslai) dok je mjesto druge istoimene župe zasad nepoznato.¹⁵⁸

Prema Horvatu, opseg srednjovjekovne "Slavonije" podudara se u 13. stoljeću „s obsegom biskupije zagrebačke“,¹⁵⁹ koja je u to doba obuhvaćala prostor od 14 arhiđakonata: od Bekšina na sjeveru, Vaške na istoku, Dubice na jugu i Gorice na zapadu.¹⁶⁰

Prostor budućeg Arhiđakonata Bekšin i prije osnivanja Zagrebačke biskupije bio je crkveno organiziran kao i granične županije Vas, Zala i Somogy. S obzirom na to da se te županije ne spominju ni u jednoj biskupiji koje je osnovao kralj Stjepan I., one su se najvjerojatnije još neko vrijeme tijekom 11. stoljeća nalazile u sklopu Salzburške biskupije. Osnivajući godine 1094. Zagrebačku biskupiju kralj Ladislav je njezine granice najvećim dijelom prilagodio administrativnim granicama "Slavonije".¹⁶¹

Bekšinski arhiđakonata bio je u sklopu Zaladske županije čija je granica sredinom 13. stoljeća sezala i preko Drave. O tome svjedoči isprava Bele IV. iz godine 1248.: „imanje Rasinja, koje se nalazi u zaladskoj županiji“ (*possessionem quandam nomine Raszna ultra D(rauum in) Comitatu Zaladiensi existentem*), protezalo se na jugu sve do „međa županije križevačke“ (*inde in eadem Razyne uadit superius ad partem meridionalem, tenendo metas cum Cruciferis Sancti Sepulcri, et per eandem Razynam tendit superius, et tenet metas cuni Castro Crisiensi*).¹⁶² Je li Zaladska županija od osnutka sezala preko Drave ili ju je naknadno prekoračila nije poznato. U 14. stoljeću južna granica te županije završavala je na Dravi.

Između godina 1296. i 1298. došlo je do diobe posjeda u županijama Zala i Veszprém,¹⁶³ pa nije isključeno da je najkasnije tom prigodom Zaladska župani-

¹⁵⁸ Sv. Vjenceslav (Wenceslaus, Václav), rođen 907. – ubijen 28. rujna 935. – CatholicSaints.Info: *Saint Wenceslaus of Bohemia*. <http://catholicsaints.info/saint-wenceslaus-of-bohemia/> (12.6.2016.)

¹⁵⁹ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 10.

¹⁶⁰ Buturac, Josip (1984.): nav. djelo, 43.-108. – Arhiđakonati: *Gora, Zagorje, Svetačje (Zinche), Gušće, Katedralni (Zagreb), Dubica, Komarnica, Gorica, Kalnik, Vaška, Čazma, Bekšin, Varaždin i Vrbovec*.

¹⁶¹ Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 10. - „Ovim imenom označavahu Mađari n a j b l i ž e h r v a t s k e k r a j e v e, t. j. sjevernu ili nekadašnju p o s a v s k u Hrvatsku.“

¹⁶² Horvat, Rudolf (1993.): nav. djelo, 13. - Wenzel, G. (1886.): VII., 262. – 265.

¹⁶³ Karlinszky, B. Péter (2013.): *The Veszprém cathedral chapter in the Middle Ages. Medieval estates of the Veszprém cathedral chapter (Dissertation abstracts)*, Piliscaba, 6. - „ In order to issue the forgery of 1082, which was actually assembled between 1317 and 1327, another important event was necessary. This was either the act or the process of the separation of the earlier undivided episcopal and chapter properties. According to scientific literature this happened in the 13th century throughout the country. Yet, on the basis of new data and findings, this took place in more steps instead of one single action. The first step can be dated between 1296 and 1298, when estates in Zala and Veszprém counties were divided. Properties in Somogy county, by occurring in the forgery charter issued between 1317 and 1327, imply another divisional event somewhere in the 14th century, following 1317.“

ja izgubila prekodravski teritorij.¹⁶⁴ Naime, godine 1334. župna crkva sv. Križa u Rasinji spominje u Arhiđakonatu Komarnica¹⁶⁵ koji je djelomice pripadao Varaždinskoj županiji,¹⁶⁶ a njegov preostali dio Komarničkoj županiji.¹⁶⁷ Te su promjene nastale u doba kad je Međimurje potpalo pod Štajersku, što upućuje na zaključak da su one uzrokovane novim političkim okolnostima u kojima se Štajerska u Međimurju duboko ugurala između Ugarske sjeverno od Mure i Slavonije južno od Drave.

Između godina 1260./1261. i 1328. Štajerska je gospodarila prostorom Gornjeg Međimurja, no, na osnovi malenog broja sačuvanih isprava iz druge polovice 13. stoljeća (1264., 1296. 1298.), nije posve sigurno je li Štajerska posjedovala i Donje Međimurje.

Međimurje su stoljećima svojatali njegovi susjedi, bilo kao cjelovit prostor bilo njegove pojedine dijelove, no jednako tako ga je „prisvajala” i Priroda. Na manje ili više dramatičan način tijekom prošlosti su prirodne granice Međimurja mijenjali tokovi njezinih dviju rijeka. Najznatnija i najpoznatija takva promjena dogodila se oko 1710. kada je Drava promjenila svoj tok a Legrad se našao s njezine desne strane, izvan (*Paen*)*Insulae Muro-Dravanae*.¹⁶⁸ Posljednja promjena njegove kopnene granice zbila se u političkoj tišini, u sjeverozapadnom kutku Gornjeg Međimurja, dijagonalno nasuprot Legrada. Političkom odlu-

¹⁶⁴ U crkvenom je pogledu županija Zala sve do 1777. bila podijeljena između Zagrebačke i Veszprémske biskupije. Te godine jugozapadni dio županije koji je pripadao Bekšinskom arhiđakonatu odvojen je i pripojen biskupiji u Szombathelyu, a 1993. njezin jugoistočni dio dodijeljen je biskupiji u Kaposváru.

¹⁶⁵ Buturac, Josip (1984.): nav. djelo, 75.

¹⁶⁶ Budak, Neven (1994.): *Gradovi Varaždinske županije u srednjem vijeku*. Zagreb-Koprivnica 1994., 67.

¹⁶⁷ Wikipedia, Komarnička županija. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Komarni%C4%8Dka%C5%BEupanija> (12.6.2016.) – „Pretpostavljamo da je Komarnička županija obuhvaćala zapadni dio Komarničkog arhiđakonata, dok je njegov istočni dio zauzimala Česmička županija (od Prodavića na istok i jug). Izgleda da su se jedno vrijeme Komarnički arhiđakonati i Komarnička županija obuhvaćali isti teritorij. Česmička županija se spominje kroz čitavo 13. i u prvim desetljećima 14. stoljeća, kada je pripojena Komarničkoj županiji.“

¹⁶⁸ Bedeković, Josip (1752.), nav. djelo, 282. – „Oppidum hocce ante 40. circiter annos constitit-se inter fluvios *Dravum*, & *Muram*, & quidem multo proximius *Dravo*, quam *Murae* frequentioribus autem *Dravi* exundantibus prior alveus ejusdem meridiem prospectans arena repletus, fluvium ipsum alio minori alveo septentrionem respiciente defluere coëgit, quem successive majorem effecit, sibique viam liberi defluxus aperuit, taliterque oppidum ex *Insula Muro-Dravana* quasi rejecit.

kom odgrizieno je *Raskrižje* u kojem je kapela posvećena Sv. Ivanu Nepomuku u Bedekovićevo doba bila u sklopu štrigovske župe.¹⁶⁹ Od Međimurja je otpalo u Jugoslaviji,¹⁷⁰ a godine 1991. Hrvatska ga se u dobroj vjeri odrekla.¹⁷¹

NOTES ON THE MEĐIMUREAN MIDDLE AGES

By Ivan Srša, Zagreb

Summary

The paper gives a followup on the scanty traces of Međimurean Middle Ages history from the middle of the 7th century to the first half of the 14th century. Names of the towns Štrigova and Čakovec are analyzed, and the equating of Štrigova with Stridon, the birthplace of Saint Jerome.

Key words: Međimurje; Štrigova; Saint Jerome; Čakovec; castra Strigow et Chaakturnya

¹⁶⁹ Isto, 298. – „Capellam filialem unicum habet trans montes *Muram* fluvium versus ad viam Regiam in vicinia pontis *Chaunicza*, ex *Styria* defluentis, seque mox infra pontem, modice autem supra Castellum *Ratzkanisae* in *Muram* exonerantis. Hic primo erecta fuerat statua lignea, dein lapidea honori S. *Joannis Nepomuceni M....*“

¹⁷⁰ Horvat, Anđela (1956.), nav. djelo, 104. – O crkvi sv. Ivana Nepomuka u Raskrižju: „Danas se više ne nalazi na području kotara Čakovec jer je ovo mjesto pripojeno N.R.Sloveniji. Ovdje iznosim o njoj osnovne podatke iz neobjelodanih izvora, jer bijaše podignuta kao kapela župe Štrigovo u mjestu koje je bilo sastavni dio Međimurja.“

¹⁷¹ Gaube, Aleš (2013.): *Razkrižje in Štrigovo bo po 22. letih ponovno združila Evropska unija* (foto). „Po drugi svetovni vojni je sicer *Razkrižje* pristalo na hrvaški strani, zaradi česar so še v vaški cerkvi tudi nekaj časa po osamosvojitvi, ko je občina prišla na slovensko stran, obredi potekali v hrvaškem jeziku. Meja je pred dvaindvajsetimi leti poskrbela kar za nekaj nevšečnosti prebivalstvu, ki je bilo dotlej navajeno brez skrbi obdelovati svojo zemljo na hrvaški ali slovenski strani.“ <https://www.dnevnik.si/1042596309/svet/razkrižje-in-strigovo-bo-po-22-letih-ponovno-združila-evropska-unija-foto> (12.6.2016.)

K A J – časopis za književnost, umjetnost, kulturu, i njegov nakladnik KAJKAVSKO SPRAVIŠĆE, društvo za širenje i unapređivanje znanosti i umjetnosti, Zagreb – u sklopu programa JEZIČNICA KAJKAVIANA – raspisuju:

**A) ČETRNAESTI NATJEČAJ ZA KAJKAVSKE
KNJIŽEVNE RADOVE UČENIKA SREDNJIH
ŠKOLA REPUBLIKE HRVATSKE**

**B) SEDMI NATJEČAJ ZA ČAKAVSKE
KNJIŽEVNE RADOVE UČENIKA SREDNJIH
ŠKOLA REPUBLIKE HRVATSKE**

Natjecati se, u dva roka, mogu učenici svih srednjih škola Republike Hrvatske svaki s najviše pet (5) poetskih i pet (5) proznih literarnih radova (opseg kajkavske/čakavske proze - do 3 kartice).

Radove - s naznakom imena i prezimena učenika, imena i prezimena voditelja ili profesora, mentora, te naziva škole - valja poslati na adresu: Kajkavsko spravišće / Uredništvo časopisa Kaj (10000 Zagreb, Ilica 34, dvor.) **do 21. lipnja 2017. (1. rok), te do 21. prosinca 2017. (2. rok).**

Naznačiti valja i tip zavičajnog idioma kojim je rad pisan. Najuspjelija ostvarenja, prema ocjeni prosudbene komisije, nagrađuju se objavom u časopisu KAJ.

Cilj je natječaja i Jezičnice kajkaviane (Kajogleda i radionice za mlade) podržati kontinuitet književne kreativnosti mladih na kajkavštini / čakavštini i nakon osnovnoškolske dobi, kao i razvijanje kulture pisane i govorene riječi.